

baš takó se ne morem ogreti za „*Izgubljeni cvet*“, ki se mi zdi nekoliko — prisiljen. — „*Briska budnica*“ pa je zopet prav dična skladba. — Mešani zbor: „*Le pevaj, ptičica*“ je nekako preveč cerkven in tekstu ni povsem primeren. Isto tako je „*Rožici*“ tekstu neprimerna skladba, katera bode težko tekmovala z napevom, ki ga je pokojni Avgust Leban zložil istim besedam „Doli v kraji sama zá-se.“ — „*Slovan na dan!*“ pa je skladba, pred kojo se je treba odkriti — izborna! Jako nežna, srce božajoča pesemca je tudi „*Pri zibelci*“, ki bode povsod naredila efekt, ako se bo pela precizno. Krasna je tudi „*Lehko noč*“. Posebno takti, ki izražajo voščilo: „*lehko noč!*“ izborno so pogojeni. Z neskončno milobo ti objemata dušo zadnja dva takta, kjer voščilo „*lehko noč*“ s svojim *pp.* in *rit.* nekako odмира na pevčevih ustih.

Ako še omenim, da so pričujoče skladbe v obče melodijozne, pravilno harmonizovane in ne težke, povedal sem o njih vse, kar sem imel povedati.

Iz dna srca čestitam vrlemu mlademu skladatelju, da se z gotovimi vspehi kaže svetu slovenskemu, ki sme od njega pričakovati še mnogo krasnih glasbotvorov! Želim pa tudi iskreno, da ga národ slovenski podpira z obilim naročevanjem. Učitelju z letnimi 400 gld. je plača itak takó skopo odmerjena, da mora biti v vednem bóji za eksistencijo svojo. Če pa takov za glasbo nadarjen mož sam še svoje skladbe zalaga, to je vendar naša rodoljubna dolžnost, da ga podpiramo, da si s tem ne poslabša, temveč da si poboljša materialno svoje stanje! Kakor smo dognali iz gotovega vira, g. Volarič je do zdaj pri svojih izdajah še vselej — *izgubil*, in tudi pri sedanjí izdavi se mu kaže — *izguba*! Ni li to sramota za nas? Národ slovenski! podpiraj nadarjene umetelnike svoje, drugače se kažeš nevrednega, da ti jih je dalo nebó! — „*Gorski odmevi*“ se dobivajo pri g. skladatelji, H. Volariči, učitelji v Kozani (p. Cormons bei Görz). Janko Leban.

Za Levstikov nagrobni spomenik je nabralo pisateljsko društvo doslej 489 gld. 84 kr. Predavanje prof. Fr. Levca o Levstiku in njegovem pomenu v slovenskem slovstvu dné 26. marcija t. l. v dvorani ljubljanske čitalnice dalo je 90 gld. čistega dohodka. Pri predavanji so bili navzočni tudi preblagorodni gospodje deželni predsednik Andrej baron Winkler, deželnega sodišča predsednik Fr. Kočever, župan ljubljanski Peter Grasselli, mnogo duhovnikov in veliko druge odlične gospóde ljubljanske — vseh skupaj nad 250 oseb, da je bila dvorana vsa polna. Ta živahna udeležba nam je lep dokaz, da se vedno bolje spoznava, kako velike in važne so zasluge Levstikove za slovensko jezikoslovje, za pesništvo slovensko in za ves splošni razvoj književnosti naše.

**V. Mandelcu v spomin.** Kolikor je meni znano, bilo je 1856. leto prvič, da so dijaki ljubljanski ob počitnicah v večjem številu pohodili naš rajski, takrat še skoro popolnem nepoznani Bled. Cveterospev (oba Klinarja, Razboršek in Böhm) pel je v Malnerjevem novem salonu poleg nemških tudi več slovenskih pesmij ter si pridobil veliko pohvalo sicer ne mnogoštevilnega občinstva.

Poznejša leta pa je bilo potovanje na Bled že tradicionalno. Na Velikega Šmarijina in prihodnji dan bilo je vse polno slovenskih dijakov od blizu in daleč, izmed katerih se je vsako leto odločilo manjše krdelce »v Bohinj, v Bistriško dolino«. Tako je bilo tudi 1858., ko smo nekoliko prekrasnih dnij prebili v idilični krčmi »Pri Tončku«, a se pri tem seznanili tudi z neko ljubljansko gospódo, ki se je tedaj hladila na Bistrici.

V rečene gospóde preprijetni družbi obiskali smo dné 19. avgusta Bistrice prekrasni slap, katerega naj bi pač noben turist ne pustil na strani, potem pa čudovito Savico, od katere smo se popoldne vrnili na svoj glavni stan, k Tončku na Bistrico, kjer se nas je zbralo prav prilično število. Bili so v naši družbi pokojni *Mandelc*, *Tušek*, *Erjavec*, poleg njih pa mnogo drugih, še sedaj živečih gospodov. Zabava je bila uprav

dijaški živahna, med raznimi kontroverzami, petjem in pitjem potekel nam je hitro čas. Po 9. uri zvečer se odpravi gosp. L. na odhod, vabeč nas, se li hoče kdo peljati z njim.

Noč je bila jako jako temna, zatoorej smo, izvzemši Mandelca, vsi drugi prijazno vabilo odklonili, deloma zaradi tega, ker smo bili namenjeni drugam, nekaj pa tudi zato, ker je bil gospoda L. konj »Turek« jako isker. Mandelc pa se je ponudbe slastno poprijel, njegovi romantični naravi je prijala vožnja skozi *Štenge* in kmalu sta se poslovila od nas ponočna potovalca.

Vožnja do Bleda je bila vseskozi srečna. Ondu pa sta se ustavila v slavni gostilni pri *Petranu*. Okoli polnoči je že bilo, ko sta dospela tjakaj in samo jedno pritlično okno je bilo še razsvetljeno. Na njijino trkanje se jima je kmalu odprlo in nekoliko zaspana točajka jima je prinesla vina, da se okrepčata za nadaljno pot. Kar v postranski sobi mimo švigne neka belo oblečena prikazen. „Primi jo!“ g. L. zakliče Mandelcu. Ta hiti za belo prikaznijo skozi vežo po stopnicah v gorenjo nadstropje. Iz sobe v sobo jo zasleduje, naposled mu prikazen v zadnji sobi izgine, zdelo se mu je, da se je v oknu kar v tla udrla. Brez pomisleka skoči za njo, popné se čez okno hoteč jo objeti, a obleži težko ranjen na trdem kamenji pred pragom Petranove hiše.

Padec s prvega nadstropja mu je prizadel hude rane. Razbil si je glavo, pobil se na rokah in nogah, pretresel si možgane in mislili so, da je po njem. Drugo jutro so mu tudi v tem zmislu prigovarjali, a Mandelc o smrti niti čuti ni hotel. V dokaz, da se njegove duševne zmožnosti vedno še normalne, zložil je pesem, katera nikakor ni završena, temveč ima mnogo hib in nedostatkov, a je vendar zanimiva zaradi tega, ker je zložena takorekoč na smrtni postelji. Rečena pesem pa slóve tako:

#### Blejski strahovi.

Kjer Sava Bohinjska med hribi šumi  
In cesta po ozkih bregovih se vije,  
Voz majhen po noči črni drči,  
Na nebu ni zvezde in luna ne sije.  
Na vozu sedita popotnika dva,  
Molčé se ozirata v tmárno nebé,  
Molčé poslušata bučenje valov;  
Kot veter gre konj, glásno bije podkov.

Kar v temni daljavi pokaže se svit,  
Kot zvezdica majhna leskeče se, trese,  
A kočá prijazno pa vabi k nji prit',  
Al veše neizmerne nad vódo drvé se!  
Pa bliže in bliže se vedno svetli,  
Nezuana moč konja za svitom podi  
In spet gre kot veter skoz skalnato plan,  
Pri luči se vstavi, ves v potu kopán.

Glasno zarezegeče, pobrská z ного  
In z glavo pomaje, si pene otrese.  
Začudeno gleda voznik vse to,  
Pa kmal' se nasmeje, mu lica zvedré se,  
»To kréma je«, kliče, »moj »Turk« jo pozna,  
Popotnika vabi svetloba le-tá,  
S'cer prav'jo, da tukaj derejo ljudi,  
Pa človek pogumen se vraž ne boji.«

To reče in naglo poskoči z voza  
In trudnega »Turka« k drevesu priveže,  
Prijazno pogladi in krme mu dá,  
Ker vroč je, pa s plahto ga gorko prepreže.  
K prijatlju potem gre, mu roko podá  
Za svitom ga v krémo poročno peljá.  
»Kaj, kliče, utrujene žile oživi,  
Mar vino ni to, al' so druge moči?«

Zaspana si famula briše oči  
In kima z glavó, se iz kota dviguje,  
Pa tava po hiši in kljuko loví,  
Si ruto popravlja, predpas privezuje.  
Jaz slišal sem praviti modrih ljudi,  
Da slepa kokoš tud' čas zrno dóbi.  
Skazala resnico je famula to,  
Ker našla je vino, zlod vedi kako?

Pa v kotu je dobro, spet spravi se vanj.  
Zadremlje sladkó in smrči tako mílo.  
Ker tiha sta gosta, deviških je sanj,  
Ni druž'ga kot srkanje vina budilo.  
Medló že utrinkasta sveča gori  
In stena za steno zmir bolj se stamni.  
Iz turna razlega pa kladva se glas,  
Naznanja čas pozni, že spava vsa vas.



Kaj gleda skoz vrata pač gost tak' strmó,  
 Kaj zvonaj v veži črni mu kaže?  
 To v beli obleki je belo telo!  
 Pa roka naj skaže, da oko mi ne laže.  
 Če duh si, le beži, kamor poželiš,  
 Če si človek, se druš'ne gotov ne bojiš!  
 To reče in steče za belo ženo,  
 Ta giblje naprej se skoz vežo tamnó.

In vedno se giblje in mota naprej,  
 Zdaj kvišku po stopnjah gre v gornje nad-  
 stropje,  
 Pa oni ne jenja, bit' hoče hitrej,  
 Pa ko se lovita skoz celo poslopje,  
 Kar zgine podoba! On krog se ozré,  
 Pri oknu mu zopet pomignila je.  
 Z razpetim rokama on k oknu hiti —  
 Z razbito glavó pred Petranom leži.

V. Mandelc.

Drugi dan so dobro jutro mi vošili  
 Za povrh razbito glavo mi zašili.  
 „Lepa hvala!“ sem jim rekel ves vesel,  
 Za povrh pa to pesem jim zapel

V spomin 19. velkiga srpana 1858.“

Še jedenkrat o Jakobu Petelinu (Gallusu). Ko sem v 5. listu predlanskega »Ljub. Zvona« pisal razpravo o Jakobu Petelinu (Gallusu), izrekel sem srčno željo, da bi se strokovnjak potrudil, podati nam obširen životopis in vredno oceno vélikega tega glasbenika slovenskega. Žalibog, moje besede so bile glas vpijočega v puščavi, in le trudoljubivi g. L. Žvab je v 8. listu predlanskega »Ljub. Zvona« o Gallusu priobčil nekoliko vrstic, ki jih je našel v nekih leksikonih, koje pa ne pripovedujejo veliko novega. Vendar: hvala lepa vrlemu rojaku na trudu njegovem!

Ko sem moral spoznati, da je bil moj poziv v »Zvonu« zaman, nisem hotel držati križem rok. Vedoč, da je bil Petelin svoj čas kapelnik pri škofu Stanislavu Pavlovskem v Olomuci, pisal sem tamkajšnjemu konsistoriju, proseč ga, če bi mi mogel poslužiti s kakšnimi podatki o našem Petelinu. Kmalu na to dobim iz Olomuca naslednje pismo:

»Vom Olmützer F. E. Consistorium.

In Erwiederung des geschätzten Schreibens de dto 7. Juni 1886 betreffend die biographischen Data des Jakob Hänel beehren wir uns zur geneigten Kenntnis zu bringen, dass im fürst-erzbischöflichen Ordinariats-Archive keine diesbezüglichen Schriftstücke zu finden seien.

Fürst-erzbischöfl. Consistorium

Olmütz am 16. Juni 1886.

Emanuel Graf Potting, Generalvicar.“

(Podpisan je tudi knezonadškof. kancelar).

Iz Prage, kamor sem se tudi obrnil bil do vplivnega gospoda, pa nisem dobil nobenega odgovora.

Vrli naš glasbenik, g. Danilo Fajgelj, pisal mi je v dan 2. julija 1886. nastopne vrste: »Veseli me, da se zanimate za Gallusa. On je bil bržkone rojen v Idriji, kjer je tudi učiteljeval v družbi z bratom, a potem nekam priginil. Žlahto Petelinovo sem jaz še poznal. Najprej bodele njegov rojstveni kraj iztaknili v Spodnji Idriji ali celó na Št. Vidski Gori.« —

To je bilo méni lepo oporišče! V dan 21. julija 1880. pišem g župniku v Spodnjo Idrijo in na Št. Vidsko Goro. Že dné 28. julija dobim od spodnje-idrijskega gospoda župnika ta le odgovor:

»Tukajšnje matrice ne sezajo čez l. 1600. nazaj, ker so pred več kakor 200 leti vse župnijske knjige tu pogorele. Obžalujem tedaj, da mi ni mogoče, Vaši blagi želji ustreči. Kaj pa, ko bi se obrnili do škofijske pisarne v Ljubljani, kjer se hranijo kopije farnih matrik? — S posebnim spoštovanjem

M. Horvat.«